

DE GESCHIEDENIS HERHAALT ZICH

Nu ook in de Eerste Kamer der Staten Generaal het begrotingsdebat met betrekking tot de Afdeling Volksgezondheid klaarheid heeft geschapen omtrent het standpunt van zowel de Volksvertegenwoordiging als van de Minister van Sociale Zaken moge de daarbij gebleken stand van zaken ten opzichte van de „gedupeerde” tandtechnici aanleiding geven tot een nabetrachting.

Wanneer men zijn blik laat gaan over hetgeen ten gunste van de onbevoegd praktizerende tandtechnici in de loop der laatste dertig jaren naar voren is gebracht, dan is er na de opeenvolgende wettelijke tegemoetkomingen in feite geen wijziging in de gezindheid en derzelver motivering ten aanzien van steeds nieuwe bevoegdverklaringen voor wie zich opwerpen als overgebleven slachtoffers van in het verleden getroffen maatregelen. Evenals hun voorgangers bij vroegere gelegenheden hebben de zich als gedupeerd aandienende onbevoegden met succes geappelleerd aan het sentiment, dat in de politiek gemakkelijk geactiveerd kan worden door degenen die weten te poseren als de maatschappelijk verdrukten, door wet of overheid belemmerd in de ontplooiing van hun sociaal nuttige bekwaamheden.

Men kan niet anders constateren dan dat de huidige epigonen der in het verleden bevoegd-verklaarden in deze opzet alleszins zijn geslaagd. Nadat in de Tweede Kamer vertegenwoordigers van alle politieke partijen zich ten gunste van een hernieuwde wettelijke tegemoetkoming aan de verlangens van een nieuwe lichting ondernemende empirici hadden uitgesproken, zijn thans ook in onze Senaat de paladijnen in actie gekomen, zowel in het voorlopig verslag als bij de beraadslagingen. De toezegging van de Staatssecretaris voor de Volksgezondheid in de Tweede Kamer werd door de Minister, zowel bij de schriftelijke voorbereiding door eerstgenoemde als in het begrotingsdebat bevestigd, waarbij de spoedige indiening van een wetsontwerp betreffende de toelating van een aantal tandtechnici tot de bevoegdheid van tandheeskundige in uitzicht is gesteld.

Wat bij lezing der gewisselde stukken en kennisneming van het gesprokene zich aan de beschouwer opdringt is het hardnekkige wanbegrip der afgevaardigden omtrent de werkelijke bekwaamheden dezer tandtechnici. Telkens weer wordt een bevoegdverklaring dezer personen aangeprezen als een middel om met hun kennis en praestaties het tekort aan tandheeskundige hulp zoal niet op te heffen dan toch te verminderen. Als onweerlegbaar wordt de technische, handwerkmatige vervaardiging van kunstgebitten vereenzelvigd met de klinische vormen der tandheeskunst, zelfs waar die uitsluitend gericht zijn op de instandhouding van het natuurlijke gebit. Ook in die zin werd door meerdere afgevaardigden de werkzaamheid der onderhavige groep van

onbevoegden niet minder dan tot een waardevolle bijdrage tot de volksgezondheid verklaard. Het Kamerlid Mol waarschuwde tevergeefs tegen een ijdel beroep op het — naar hij het noemde — hoge goed der volksgezondheid, ten einde kennelijk aan de werkzaamheid der betrokkenen niet een cachet te geven dat op elke enigszins ter zake kundige niet anders dan een potsierlijke indruk moet maken. Zelfs gevoelen deze politici zich kennelijk niet belachelijk wanneer zij de verlangde bevoegdverklaring in één adem noemen met de voorziening in de kleuterbehandeling en de schooltandverzorging!

Hier rijst de vraag of een groot deel van dit onverstand niet in rekening moet worden gebracht aan de tandartsen zelf, in die zin dat zij duidelijk in gebreke zijn gebleven om in persoonlijke gesprekken met afgevaardigden, die menigeen onzer toch wel moet hebben kunnen voeren, dit onderwerp aan te snijden. Ook politici waaien juiste begrippen omtrent ingewikkelde aangelegenheden waarmede zij geconfronteerd worden, niet zo maar aan. Het hangt derhalve grotendeels af van de voorlichting die hun wordt gegeven en het maakt alleszins de indruk dat die van tandheekkundige zijde, althans individueel, heeft ontbroken.

Gelijk men elders in dit nummer kan lezen is de Minister voornemens de verondersteld-rechthebbenden toe te laten tot de bevoegdheid van „tandheekkundige”, in diër voege dat er geen werkelijk gedupeerden meer over zullen blijven. Wanneer deze bewindsman in zijn Memorie van Antwoord zich keert tegen wat daarin genoemd wordt „een steeds verder gaande bevrediging van steeds nieuwe groepen zogenaamd gedupeerden”, dan wordt hiermede duidelijk te kennen gegeven hoezeer het gevoelsgeladen begrip: „gedupeerde” als hefboom wordt gebruikt — in het voetspoor van de successen in het verleden — om wettelijk toegang te verkrijgen tot de uitoefening der tandheekkunst. Met deze ministeriële formulering is onbewimpeld te kennen gegeven welke betrouwbaarheidswaarde aan deze jongste aandrang tot z.g. herstel van in 1939 begaan onrecht moet worden toegekend.

In een lofwaardige doch vergeefse poging heeft Prof. Gerretson een beroep gedaan op het algemeen belang om de officiële tandheekkunde in bescherming te nemen tegen de gesanctioneerde voortgezette infiltratie met uit de empirie voortgekomen elementen. Hij heeft zich daarbij de verontwaardiging op de hals gehaald van afgevaardigden voor wie gelegenheidsmaatregelen op gevoelsgronden zwaarder wegen dan wettelijke voorzieningen naar objectieve maatstaven. Het moet ook voor de buitenstaander duidelijk zijn dat de intermitterende aandrang tot bevoegdverklaring van zelfstandig praktizerende tandtechnici beheerst wordt door gevoelsmotieven, die met werkelijke rechtvaardigheid bitter weinig van doen hebben. In wezen is het niet anders dan een instinctief partij kiezen voor de weerloze, aan vervolging blootgestelde, alleszins capabele man van het vak, die maar niet aan zijn tandheekkundige trek kan komen terwijl hij er het volste morele recht op kan laten gelden. Zo althans wordt het gesteld en de ervaring heeft ook nu weer bevestigd dat, waar het de tandheekkunst betreft, de in

beklag staande onbevoegden telkens weer in bescherming genomen en gevrijwaard worden tegen de consequenties der wettelijk gestelde regelen. Alleen vraagt men zich als tandarts af waar een Kamer-meerderheid, waar de ministers en staatssecretarissen gevonden zouden worden wanneer het erom zou gaan natuurgenezers, magnetiseurs, praktizijns, zaakwaarnemers en dergelijke figuren, werkzaam aan de zelfkant van beschermde beroepen, toegang te verlenen tot de officiële uitoefening van voor hen verboden activiteiten. Het opperen van een dusdanig desideratum zou met hoongelach dan wel een vingerwijzing naar het os frontale worden ontvangen.

Wie mocht hopen dat de slotphase van de wettelijke genoegdoening van „werkelijk gedupeerden” binnenkort het einde van de chronische technikersaffaire zal betekenen, behoeft slechts te worden verwezen naar de te dien aanzien uitgesproken twijfel van de Staatssecretaris toen deze in de Tweede Kamer een regeling in uitzicht stelde. Ook de Minister sprak van een „streven” naar een definitieve oplossing. Mocht men aan het Departement van Sociale Zaken de verwachting koesteren van een „rechtvaardige” uitverkiezing, die volledig beantwoordt aan de verlangens van het parlement, maar waarbij — om in de termen van de Memorie van Antwoord te spreken — zekere waarborgen in het belang van de volksgezondheid niet zullen ontbreken, dan zullen van de groepen van 3, van 19 en van wie weet nog meer, altijd teleurgestelden afvallen. Deze nieuwe, deels „zogenaamde” maar wellicht voor de tweede maal gedupeerden behoeven slechts de tijd voor zich te laten werken om bij een volgende gelegenheid in het verblekende licht der historie met gegarandeerd succes als „ernstig” gedupeerden te poseren, met in hun kielzog nieuw opgedoken slachtoffers. Dit zal slechts een kwestie van wat jaren betekenen; het verleden heeft zulks genoegzaam bewezen.

Hoe het zij, het pleit is alreeds beslecht. Alleen de te stellen waarborgen „in het belang van de volksgezondheid” en de toetsing der begunstigten, zomede de te volgen procedure vormen nog een laatste kleine verrassing.

A. EDEL

1913 - 30 Mei - 1953

Met waarlijk ontstellende snelheid glijdt het leven onder ons weg. De baan die wij in onze jeugd voor ons zien, die wij hunkerend betreden en zich dan voor ons uit in zo oneindig schijnende verte verliest, wat is er van gebleven, wanneer wij in onze levensherfst zijn binnengetreten en de afgelegde weg nog slechts als een o, zo kortstondig, wazig gebeuren achter ons zien? Een gebeuren, waarvan wij het slottaferaal in een steeds zich versnellende vaart gaan beleven.

Gelukkig zij die, door de levensreis nog niet ernstig geestelijk of organisch beschadigd, het verstaan zich aan te passen aan alle consequenties die dit biologisch onontkoombare feit met zich brengt. En die, gewapend met een sterke herinnering, in staat zijn de afgelegde weg te herbeleven en na te gaan welke krachten er op ons hebben ingewerkt, met als resultante de plaats die wij hebben bereikt.

Een voorbeeld van zulk een gelukkige is zeker wel de man aan wie wij deze regelen willen wijden, collega A. Edel, die veertig jaar geleden op 30 Mei 1913 zijn diploma verwierf.

Er zijn mensen, die geheel hun leven willen en kunnen inzetten voor het beroep dat zij hebben gekozen, welks uitoefening zij als enig levensdoel aanvoelen, dat hen geheel opeist en geen ruimte laat voor belangstelling in welk facet der samenleving ook. Er zijn anderen die naast hun professionele arbeid lust en tijd reserveren voor alles wat het leven biedt. Wij geloven dat wij Edel tot de laatsten mogen rekenen. Want, hoe zeer hij zich ook, met geheel zijn benijdenswaardige energie, aan zijn vak heeft gegeven en er in geslaagd is in onze rijen als een orthodontist van formaat te worden aangemerkt, zijn universele belangstelling heeft hem daarnaast gevormd tot een mens met een niet geringe parate kennis, die zich een wel doordacht oordeel weet te vormen over de problemen des dagelijkse levens, welke met zijn vak niet of zeer zijdelings van doen hebben.

Men kan zich afvragen of het misschien juist deze eigenschap is geweest die de grondslag heeft gelegd voor zijn wel zeer uitzonderlijke populariteit. Want Edel is een begrip. Zijn jovialiteit, zijn bewonderenswaardige opgewektheid, gulhartigheid en bereidwilligheid hebben hem een bijzondere plaats in de professionele samenleving deelachtig doen worden, zoals slechts weinigen is vergund. Hij is zich zelf daar vermoedelijk nauwelijks van bewust. Hij zoekt bij voorkeur zijn plaats aan het bescheiden einde van de levensdis om, zoals hij zelf gelooft, toe te zien dat de zaken lopen, zoals zijn sterk gevoel voor organisatie het vereist, in werkelijkheid echter meer omdat hij het licht van de schijnwerpers schuwt. En zijn glunderende kop komt misschien daar ook wel het meest tot zijn recht. Wars van elk rhetorisch effect is hij in debat



een moeilijk tegenstander, omdat hij zijn argumenten, hoe scherp ook gesteld, steeds weet te hullen in een zo eerlijk aangevoelde omlijsting van welwillendheid en tegemoetkoming, dat elke weerstand dreigt te worden ontwapend.

Is het te verwonderen, dat men hem steeds heeft geroepen, voor de dingen waarvoor men, zoals wijlen Hamer Sr. het kon zeggen, werkpaarden, geen paradepaarden nodig had?

Voor wie belangstelt in het waarlijk verbluffend aantal functies, waarmede men onze jubilaris heeft weten te belasten, raadplege de woorden door Nord in het Mei-nummer 1938 van het T. v. T. ter gelegenheid van Edel's zilveren jubileum geschreven. Daarbij valt op, dat, naast zijn activiteit als een der erkende leiders in de orthodontische sector, men steeds weer een beroep op hem deed voor moeilijk organisatorisch werk, waarbij speciaal zijn financiële capaciteiten op de voorgrond traden. Sindsdien is er weinig veranderd. Ook al staat hij op het standpunt dat er plaatsen voor jongeren dienen te worden ingeruimd, krachten als Edel zullen, zo lang zij over een energie als de zijne beschikken, niet gemakkelijk kunnen worden gemist; zijn gedegen kennis en gerijpte ervaring zijn daarvoor te waardevol.

Het is vooral de Vereniging van Nederlandse Tandartsen die haar ere-lid wel grote dank verschuldigd is, ook al heeft hij enige malen categorisch geweigerd haar voorzittershamer definitief in handen te nemen. Maar ook de Ned. Maatsch. t. bev. d. Tandheelkunde, het Nederl. Tandheelk. Genootschap, de W.T.A., het Steunorgaan van de Maatschappij, de Vereniging van Orthodontische Specialisten, het Ivoren Kruis . . . wij zouden zo wel door kunnen gaan, maar moeten het in het kader van dit stuk er noodgedwongen bij laten; er zal trouwens dezer dagen wel meer gezegd of geschreven worden over de man die in de 40 jaren, die achter ons liggen erin geslaagd is, zich slechts vrienden te maken. Van hoevelen, die midden in het professionele strijdgevoel hebben gestaan, kan men dit zonder risico zeggen . . . ?

Wij Tijdschrift-mensen mogen dit jubileum niet laten passeren zonder een afzonderlijk woord van erkentelijkheid en waardering aan de vice-voorzitter onzer Stichting. Niet alleen voor zijn publicaties op het gebied der orthodontie, obturatoren en onderwijs, maar bovenal voor zijn waardevolle werkzaamheid in het Algemeen Bestuur onzer Stichting, waarvan hij tientallen jaren deel uitmaakt.

Het is ondergetekende, die het zich een eer rekent door oude, hechte vriendschapsbanden aan de jubilaris te zijn gebonden, een genoeg de tolk te kunnen zijn van deze dank en hem reeds thans vanaf deze plaats hartelijk geluk te wensen. Het moge hem vergund worden nog vele jaren over een goede gezondheid en een behoorlijke werkkraft te beschikken te midden van zijn gelukkig gezin. De tandheelkunde zal er wel bij varen.

Margadant